

”Då tog ’hon’ en screen och allt började”

En rapport om sexuell utpressning
av barn i ekonomiskt syfte med särskilt
fokus på pojkars utsatthet

@ECPATSverige
 Garvargatan 20
 SE-112 21 Stockholm
 +46 (0) 8 598 920 00
 info@ecpat.se
 www.ecpat.se
 www.dittecpat.se
 www.ecpat.se/hotline
 www.ecpat.se/vuxenstod
 ECPAT Sverige, 2023

Författare

Jonas Karlsson, Utredare, ECPAT Sverige
 Nelly Corneteg, Barnrättsjurist, ECPAT Sverige

Research

Caroline Karlsson, Rådgivare, ECPAT Sverige

Layout

Anna Frödell, Grafisk formgivare, ECPAT

Bilderna i denna rapport är genrebilder och personerna på bild har ingen koppling till innehållet eller citaten i rapporten.

ECPAT Sverige

ECPAT Sverige är en barnrättsorganisation som arbetar mot sexuell exploatering av barn. Vi sprider kunskap och förebygger så att barn och unga inte utsätts. Vi arbetar med opinionsbildning och påverkansarbete mot makthavare och vi samarbetar med myndigheter, företag och andra organisationer. Vi driver tre operativa verksamheter: ECPAT Hotline, en anmälnings-sida för misstänkt sexuell exploatering av barn; Ditt ECPAT, en stödlinje för barn och unga och ECPAT Vuxenstöd, en stödlinje för föräldrar och vuxna i barns närhet.

Innehåll

Förord	7
Sammanfattning	8
Så här har vi gjort	10
Vad säger lagen?	11
Sexuell utpressning av barn i ekonomiskt syfte – internationellt och i Sverige	12
Vidden av sexuell utpressning av barn i ekonomiskt syfte	13
Sexuell utpressning av pojkar i ekonomiskt syfte	17
Sexuell utpressning av flickor i ekonomiskt syfte	20
Jämförelse mellan pojkars och flickors utsatthet	21
Barnens röster	24
Barn med egna erfarenheter	27
Konsekvenserna för barn som utsätts	28
Plattformarnas ansvar	30
Finansinstitutens ansvar	31
Analys	32
ECPAT kräver	34

Nyckelord

Sexuell utpressning

Sexuella övergrepp

Sexuell utpressning i ekonomiskt syfte

Sexuell utpressning av pojkar i ekonomiskt syfte

Ekonomiskt motiverad sexuell utpressning

Utpressning, hot, barn och unga

Sextortion

ÅR 2013 UPPMÄRKSAMMADES det i media om en 17-årig pojke i Storbritannien som träffade vad han trodde var en jämnårig flicka på nätet. De inledde en relation och pojken skickade nakenbilder och filmer på sig själv. Pojken fick därefter ett meddelande om att hans bilder och videor skulle spridas om han inte betalade in pengar på ett konto. Mindre än en timme efter att meddelandet hade skickats begick pojken självmord. Den brittiska barnrättsorganisationen NSPCC konstaterade i samband med händelsen att det var första gången de hörde talas om sexuell utpressning av en ung person på internet.¹ Sedan dess har sexuell utpressning av barn i ekonomiskt syfte ökat och lett till att flera barn dött till följd av självmord.

¹ BBC, Teenager's death sparks cyber blackmailing probe, 2013, <https://www.bbc.com/news/uk-scotland-edinburgh-east-fife-23712000> (hämtad 2023-06-16).

Förord

I ECPAT SVERIGES (ECPAT) arbete mot sexuell exploatering av barn har vi kunnat följa hur en allt större del av brotten har flyttat över till internet. De senaste åren har vi noterat en ny slags brottslighet som i stor utsträckning drabbar pojkar i tonåren. Den skiljer sig från de typiska sexualbrotten mot barn som vi möter genom att det primära motivet är ekonomisk vinst för förövaren.

Vi har valt att kalla brottstypen för sexuell utpressning i ekonomiskt syfte. Förövarna tillhör ofta organiserad brottslighet och barnen är nu deras nya brottsoffer.

Denna rapport baserar vi på erfarenheter och kunskaper från kontakter med barn i stöddlinjen Ditt ECPAT och även på det som barn och unga har delat med oss i den årliga webbaserade undersökningen "Nude på nätet". I 2022 års upplaga ställde vi bland annat frågor till barnen kring sexuell utpressning i ekonomiskt syfte.

Barn och unga beskriver för oss att förövarna är skickliga på att anpassa sitt tillvägagångssätt både för att nå dem och sen manipulera dem att skicka sexualiserat material, vilket är det som utgör grunden till utpressningen. Genom att utge sig för att vara jämnåriga flickor förmår förövarna pojkar att skicka nakenbilder eller filmer på sig själva. De hotar att sprida bilderna till pojkarnas kontaktnät om de inte betalar. Summorna kan variera från ett tusen till tiotusentals kronor. Vi ser att tillvägagångssättet skiljer sig när flickor utsätts. Förövarna pressar inte flickorna på pengar, utan säljer istället vidare sexuella övergrepp som dokumenterats.

I båda fallen är förövarna medvetna om barnens känsla av skam och rädsla för att involvera vuxen världen, vilket är en förutsättning för att inte avslöjas.

När det kommer till sexuell utpressning i ekonomiskt syfte är majoriteten av brottsoffren pojkar. Vi kan se att pojkarnas utsatthet riskerar att förminska eller osynliggöras eftersom föreställningen ofta är att bara flickor utsätts. Det krävs ett normskifte när vi pratar om sexualbrott mot barn. Vuxenvärldens bemötande behöver vara respektfullt, empatiskt och lyhört - både mot pojkar och flickor och att vi är nyfikna inför vad som sker i deras vardag på nätet. Det är också viktigt att vi är tydliga med var skulden hör hemma om något har hänt, vilket aldrig är hos barnet.

Det krävs också att hela samhället tar sitt ansvar för att skydda barn mot att utsättas för denna brottslighet. Finansinstitut, plattformar och rättsväsendet har verktyg att tillsammans skydda barn från sexuell utpressning i ekonomiskt syfte. Internet kan inte vara en plats där det råder ansvarsfrihet och där förövare riskfritt kan utsätta barn för brott.

Vi hoppas med denna rapporten belysa den utsatthet som pojkar och flickor möter när det kommer till sexuell utpressning i ekonomiskt syfte. Vi vill tacka alla barn och unga som deltagit i vår undersökning "Nude på nätet" 2022 och som modigt delat med sig av egna erfarenheter, men också gett råd till andra barn som blir utsatta för sexuell utpressning. Ni har gjort det möjligt för oss att lyfta den brottsutsatthet som många barn och unga möter och på så vis kan vi arbeta för att inga fler barn ska utsättas.

A K B

Anna Karin Hildingson Boqvist
Generalsekreterare ECPAT Sverige

Sammanfattning

INTERNET HAR DE SENASTE ÅREN blivit en naturlig del av barns vardag. Denna förändring har gjort att barnens liv på och utanför internet i stora delar saknar tydlig gräns. Det innebär bland annat att sådant som en äldre generation betraktar som en del av det icke-digitala livet inte nödvändigtvis separeras på samma sätt av barnen. Detta gäller inte minst inom sfären för flirtande, relationer, kärlek och sex där en digital kontakt kan fylla en betydelsefull roll i barnens liv. Det innebär också att mycket av barns sexuella utforskande idag har flyttat ut på nätet. Denna förändring upplevs i allmänhet som positiv av barnen själva, men den medför också nya risker, där barn utsätts för brott när förövare sprider nakenbilder. Hotet om spridning och det skam- och skuldbeläggande som följer innebär att nakenbilder har blivit ett potentiellt vapen som kan användas mot barnen. Vi ser nu en växande brottslighet där detta vapen inte primärt används i sexuell syfte utan för att ge förövaren en ekonomisk vinst.

Denna rapport bygger på barns berättelser om att ha blivit utsatta för sexuell utpressning i ekonomiskt syfte. Med begreppet syftar vi på när sexualiserat material av barn används för att få barnet att utföra handlingar som ger ekonomisk vinning för förövaren. Det kan handla om att pressa barn på pengar eller att utsätta barn för sexuella övergrepp som dokumenteras och sedan säljs vidare. Huvudfokuset i denna rapport kommer att ligga på situationer där en förövare får tillgång till nakenbilder och hotar att sprida dessa om inte barnet betalar en summa pengar till den som utpressar. Vi har valt att fokusera på denna form av sexuell utpressning i ekonomiskt syfte då fler barn har berättat om denna specifika utsatthet genom vår stömlinje Ditt ECPAT och vår undersökning "Nude på Nätet". Det är en brottstyp där mycket tyder på att det skett en kraftig ökning

de senaste åren. Vi kommer även jämförelsevis att beröra andra former av sexuell utpressning där förövaren har ett ekonomiskt incitament, men där flickor utsätts i högre utsträckning än pojkar.

De fall av sexuell utpressning i ekonomiskt syfte där en förövare pressar barn på pengar drabbar primärt pojkar och det har ökat de senaste åren. Detta har vi sett både i våra egna kontakter med barn och i internationella rapporter. Vi ser också att brottsoffren blir allt yngre, ibland så unga som tio år. Utpressaren kräver barnet på tusentals kronor och i flera fall har pojkarna som utpressats drabbats av stora ekonomiska förluster och psykiskt lidande. I USA och Storbritannien har även flera självmord kunnat kopplas till denna brottslighet. Utvecklingen har fått bland andra FBI och Canadian Centre for Child Protection (C3P) att uppmärksamma brottsutsattheten och varna potentiella offer.²

Trots ökningen i antalet fall och de allvarliga konsekvenserna hamnar ofta pojkars utsatthet i skymundan eller förminskas i den allmänna debatten eftersom fokus ofta ligger på flickors utsatthet. En fråga som vuxenvärlden bör ställa sig är varför pojkar som utsätts för sexualbrott bemöts på ett annat sätt än flickor. Vi ser en likartad tendens i barns svar, där pojkar i högre grad än flickor beskylls för att vara delaktiga i sin utsatthet. I vår rapport "Tjejer måste sluta skicka bilder"³ från 2022 som fokuserade på pojkars beteenden på internet framkom det att fanns en stark norm att pojkar förväntades ha kontroll och att utsatta pojkar därför sågs som "omanliga". Denna norm speglas av vuxenvärlden och gör tröskeln hög för pojkar att söka stöd. När de gör det möter de ofta en vuxenvärld som brister i förståelse. Detta riskerar att osynliggöra utsatta pojkar och förvärpa deras mående.

Trots ökningen i antalet fall och de allvarliga konsekvenserna hamnar ofta pojkars utsatthet i skymundan eller förminskas i den allmänna debatten där fokus ofta ligger på flickors utsatthet.

Sexuell utpressning i ekonomiskt syfte initieras ofta via de stora sociala medieplattformarna som Snapchat och Instagram, där förövarna kan nå ett stort antal barn och kartlägga barnens kontaktnät. Vinsterna från brotten slussas också ofta via finansinstitut som exempelvis banker utan att det upptäcks. Det är tydligt att det inte görs tillräckligt för att skydda barnen, vilket resulterar i att brottsligheten kan fortgå. Plattformar har ansvar för att skydda barn som använder deras tjänster samt förebygga och upptäcka när deras tjänster används

för att begå brott mot barn. Finansinstituten är även de ansvariga för att deras tjänster inte missbrukas, särskilt i de fall det gäller ekonomiskt motiverad sexuell utpressning.

² Se Canadian Centre for Child Protection, An Analysis of Financial Sextortion Victim Posts Published on r/Sextortion, 2022, s. 12 och Federal Bureau of Investigation, FBI and Partners Issue National Public Safety Alert on Financial Sextortion Schemes, Federal Bureau of Investigation, FBI and Partners Issue National Public Safety Alert on Financial Sextortion Schemes – FBI, 2022.

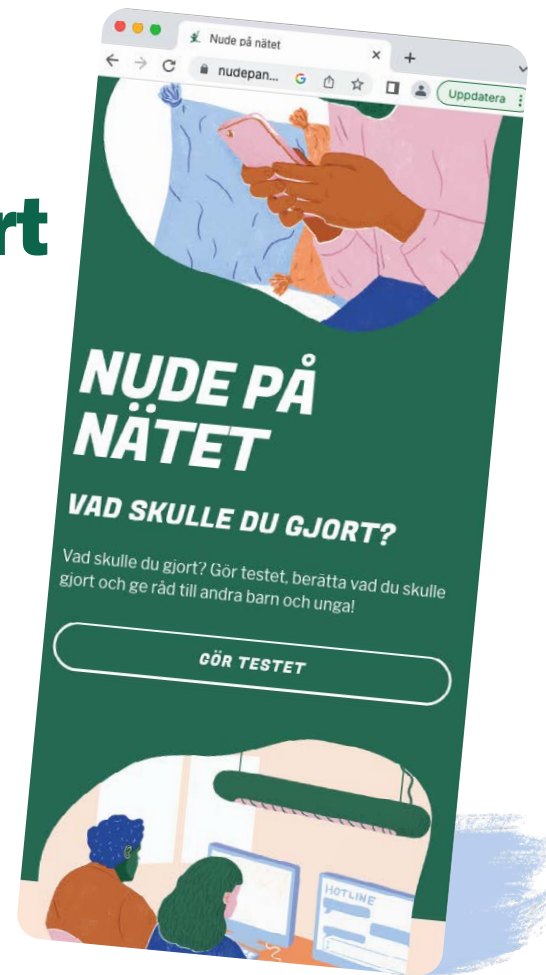
³ ECPAT Sverige, " Tjejer måste sluta skicka bilder " – En rapport om pojkar, nakenbilder, relationer och åldersskillnader, 2021.

Så här har vi gjort

UNDER 2022 GENOMFÖRDE ECPAT en undersökning, *Nude på nätet*, riktad till barn för att undersöka barns upplevelser och erfarenheter av nakenbilder, gråzoner och sexualbrott på och utanför nätet. Barn kom till undersökningen genom en informationskampanj på Snapchat, TikTok och Instagram under några dagar våren 2022. Deltagarna i undersökningen var mellan 10 och 17 år (barn mellan 10 och 12 år använder sociala medier även om åldersgränsen för dessa är 13 år). Undersökningen består av ett antal vinjetter eller berättelser som barnen får ta ställning till. Berättelserna är baserade på verkliga händelser som andra barn har berättat för oss om. När barnen gör undersökningen slumpas de till olika berättelser och totalt svarade 1 297 barn mellan 13 och 17 år på berättelsen om en pojke som utsatts för sexuell utpressning. Bland de som svarade var 704 flickor och 593 pojkar. Vi har i denna rapport tittat på de svar, erfarenheter och råd som barn delat med sig av och de citat som förekommer i rapporten kommer från svaren på denna berättelse. Barnen har även möjlighet att dela med sig av egna upplevelser i fritextsvar vilket ett stort antal barn valt att göra.⁴

Vi har även samlat in information från vår stödverksamhet Ditt ECPAT. Barn under 18 år kan kontakta Ditt ECPAT via chatt, mejl eller telefon i frågor som rör sexuella övergrepp och exploatering. I stödverksamheten arbetar bara utbildade rådgivare. Barnen har rätt att vara anonyma. Anonymiteten innebär att vi inte vet vem barnet är såvida hen inte frivilligt delar informationen. Barnen får dock information om att vissa delar av det de berättar för oss kan användas i andra sammanhang, för att kunna göra skillnad för andra barn som befinner sig i liknande situationer. Inga citat eller konversationer från stödlinjen har använts i denna rapport utan enbart trender eller mönster som våra rådgivare sett kring den här typen av brott.

När vi i rapporten använder begreppet "nakenbilder" syftar vi på bilder som föreställer helt eller delvis nakna barn eller sexualiserade bilder som barnen har tagit på sig själva antingen frivilligt eller under

hot och tvång. Begreppet innefattar både stillbilder och rörliga bilder (filmer).

"Finanskoalitionen mot sexuell exploatering" startades 2007 och 2020 tog ECPAT över samordningen från Bankföreningen. Syftet med koalitionen är att tillsammans bidra till att försvåra och förhindra betalningar av dokumenterade sexuella övergrepp på barn. I arbetet med denna rapport skickade vi frågor kring sexuell utpressning i ekonomiskt syfte till fjorton av koalitionsmedlemmarna. Syftet var att få mer information om hur de arbetar för att skydda barnen som använder deras betaltjänster. Två av fjorton valde att anonymt besvara våra frågor.

Vi har även skickat ut frågor till samtliga sociala plattformar där vi har sett att barn har utsatts för sexuell utpressning i ekonomiskt syfte. En plattform har svarat. Varken plattformarna eller finansinstitutet vill medverka i rapporten med namn.

⁴ För mer information om vår enkätbaserade undersökning "Nude på nätet" se ECPAT Sveriges metodhandbok. Länk: [ECPATS Metodhandbok: "Barnet som expert" - ECPAT Sverige.](#)

Vad säger lagen?

Ett barn som har blivit utsatt för sexuell utpressning har inte själv begått ett brott när barnet valt att skicka en nakenbild på sig själv i en kontext av samtycke. Att däremot hota eller utpressa en annan person med att olovligen sprida dennes nakenbilder är olagligt. I den här framställningen kommer vi att ta upp brott som kan aktualiseras vid sexuell utpressning av barn. Observera att förklaringarna nedan är icke-uttömmande sammanfattningar av olika brottsbeskrivningar som rör sexuell utpressning. Samtliga brott på följande sidor har fängelse med i straffskalan.

Olaga hot

(4 kap. 5 § brottsbalken)

Olaga hot är ett brott som innebär att någon uppträder hotfullt på ett sätt som gör att den hotade personen fruktar för sitt eget eller för någon annans liv eller säkerhet. Det måste röra sig om ett hot om att begå brott. Att hota någon med spridning av dennes bilder är exempel på vad som kan utgöra olaga hot.

Vi har också pratat med barn som berättat att förövaren har sagt att de kommer att skada eller döda en familjemedlem om hen exempelvis berättar för polisen, vilket också är ett exempel på vad som kan utgöra olaga hot.

Olaga tvång

(4 kap. 4 § brottsbalken)

Brottet olaga tvång innebär att genom misshandel eller hot om att begå ett annat brott tvinga en person att göra något eller låta bli att göra något. Det kan också handla om hot om att åtala eller anmäla någon för ett brott, utan att det finns grund för det.

Att få en person att utföra handlingar under hot om att sprida dennes bilder är exempel på vad som kan utgöra olaga

tvång. Detsamma gäller hot om att sprida personens bilder om denne inte skickar fler bilder.

Utpressning

(9 kap. 4 § brottsbalken)

Brottet utpressning innebär att en person genom olaga tvång förmår någon annan att göra något eller låta bli att göra något. Detta ska leda till ekonomisk vinning för gärningspersonen och skada för den som utsätts.

Att genom hot om att sprida någon annans nakenbilder tvinga någon att betala för att så inte ska ske, och den utsatta faktiskt betalar, är exempel på vad som kan utgöra brottet utpressning.

Utnyttjande av barn för sexuell posering

(6 kap. 8 § brottsbalken)

Brottet utnyttjande av barn för sexuell posering innebär att en person främjar att ett barn poserar sexuellt eller utnyttjar (att titta på är tillräckligt för utnyttjande) att ett barn poserar sexuellt. Om barnet är över 15 år krävs att gärningen är ägnad att skada barnets hälsa eller utveckling, vilket det typiskt sett gör om gärningen sker mot betalning.

Att få ett barn att skicka en nakenbild är exempel på vad som kan utgöra utnyttjande av barn för sexuell posering.

Barnpornografibrott

(16 kap. 10 a § brottsbalken)

I princip all hantering av dokumenterade sexuella övergrepp på barn, det som i lagen kallas barnpornografi, är olaglig. Det innebär att det är olagligt att exempelvis producera, inneha, sprida eller titta på sådant material. Med material avses bland annat fotografier och filmer. Med barn menas i sammanhanget en person som inte är fullt pubertetsutvecklad, eller när det framgår av bilden eller filmen och omständigheterna kring den att personen är under 18 år. Material anses vara dokumenterade sexuella övergrepp (barnpornografiskt material) om det exempelvis skildrar sexuella övergrepp på barn, har ett fokus på ett barns könsorgan eller på annat sätt har ett sexuellt motiv.

Att ladda ner och inneha dokumenterade sexuella övergrepp på ett barn är exempel på vad som kan utgöra barnpornografibrott.

Sexuell utpressning av barn i ekonomiskt syfte – internationellt och i Sverige

För att få förståelse för sexuell utpressning av pojkar i ekonomiskt syfte vill vi med denna del utifrån tidigare forskning, internationell rapportering och våra kontakter med barn belysa förekomsten hur förövarnas tillvägagångssätt ser ut och hur utsattheten skiljer sig åt mellan pojkar och flickor.

⁵ Se t.ex. J. Wolak, J.D, D. Finkelhor Ph.D, W. Walsh Ph.D, and L. Treitman, Sextortion of Minors: Characteristics and Dynamics, 2017 & C. Cross, K. Holt & R. L., O'Malley, "If U Don't Pay they will Share the Pics": Exploring

Sextortion in the Context of Romance Fraud, 2022.
⁶ J. W., Patchin & S., Hinduja, Sextortion Among Adolescents: Results from a National Survey of U.S. Youth, 2018.

⁷ Canadian Centre for Child Protection, An Analysis of Financial Sextortion & Victim Posts Published on r/Sextortion, 2022.
⁸ Reddit.com/r/Sextortion.

Vidden av sexuell utpressning av barn i ekonomiskt syfte

DEN EXISTERANDE FORSKNINGEN kring sexuell utpressning är begränsad och speciellt då det gäller barn som utsatts. Viss forskning gjordes under mitten av 2010-talet, men för denna rapport är den för utdaterad för att vara relevant då barns närvaro och beteende på internet är i ständig förändring. Det gäller även förövarnas tillvägagångssätt när de utsätter barn för övergrepp på nätet. Den forskning som finns är i de flesta fall baserad på vuxna personers erfarenheter av att ha utsatts för sexuell utpressning som barn eller som vuxna.⁵ I en rapport från Justin W. Patchin och Sameer Hinduja baserad på en undersökning som genomfördes år 2016 med ungdomar i USA, framkom att sexuell

utpressning främst förekom i en kontext av existerande vänskap eller existerande romantiska relationer. Ett undantag var de fall som rörde sexuell utpressning för ekonomiska syften som främst drabbade män och där förövaren oftare var okänd för brottsoffret.⁶ Detta bekräftas av undersökningar kring sexuell utpressning för sexuella syften som gjorts senare.

Canadian Centre for Child Protection (C3P) släppte en rapport om ekonomiskt motiverad sexuell utpressning i november 2022.⁷ I rapporten har de analyserat en av de största diskussionerna om sexuell utpressning (i diskussionstråden refererat till som sextortion) på forumet Reddit.⁸ →

I forskning finns även visst stöd för att förövare som tidigare ägnat sig åt romansbedrägerier kommit att ändra sitt tillvägagångssätt och använda sig av ekonomiskt motiverad sexuell utpressning som ytterligare ett inslag.

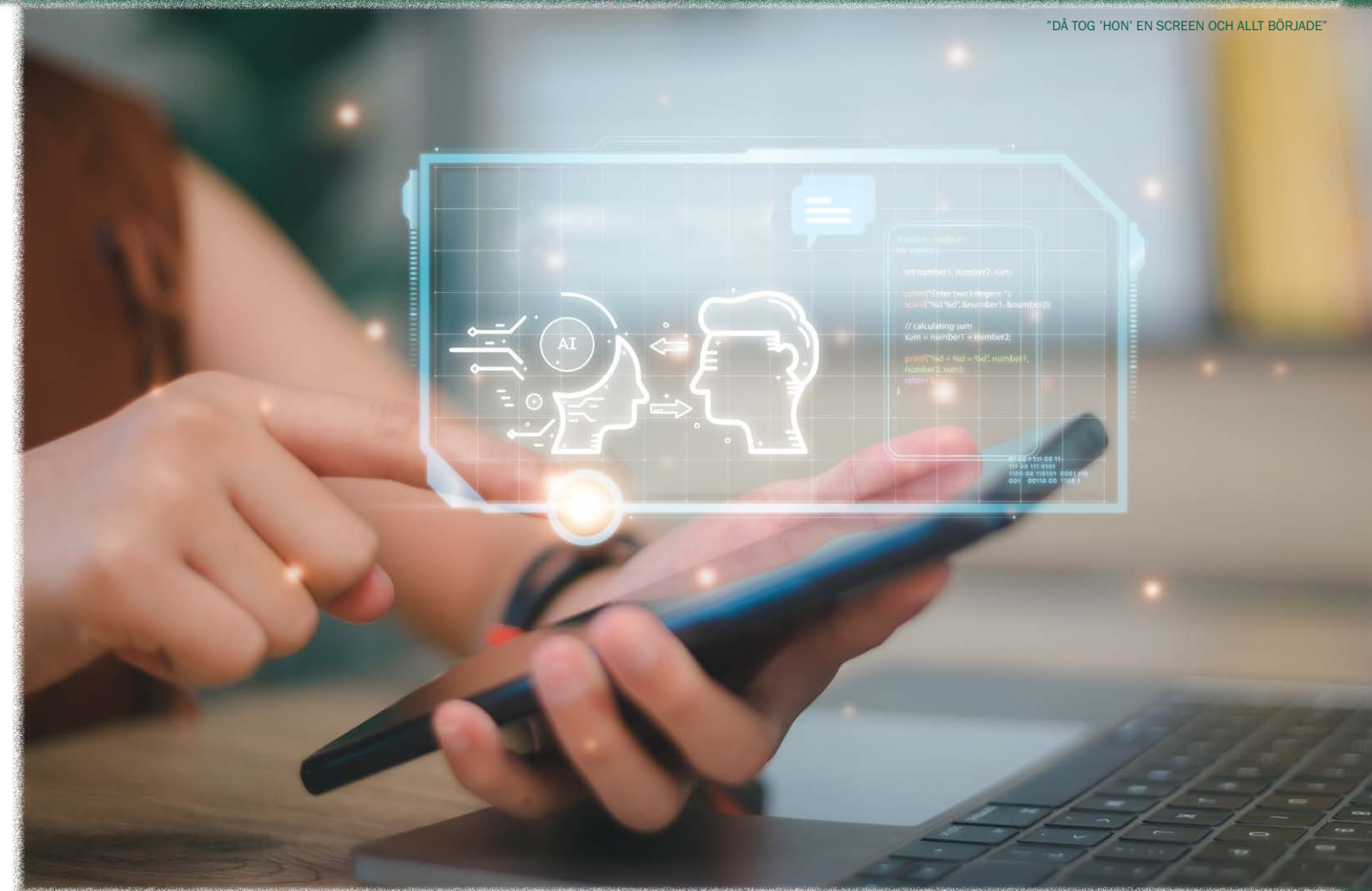
C3P kodade officiella trådar som publicerats från juli 2022 till september 2022 och genom dessa togs data fram på exempelvis vilka plattformar och vilka betalningsmetoder som använts. De tog även del av 478 narrativa berättelser från utsatta, som publicerats mellan den 10 juni 2022 och 10 augusti 2022 på forumet. Dessa kodades manuellt för att ta fram demografi, plattformar och vilket tillvägagångssätt utpressaren använt. Inläggen analyserades kvalitativt vilket gav ytterligare inblick i ekonomiskt motiverad sexuell utpressning.⁹ C3P kunde i materialet se att i de fall som kön och ålder framkom på offret, var pojkar och unga män kraftigt överrepresenterade och 40 procent var barn under 18 år.¹⁰

I december 2022 gick Federal Bureau of Investigation (FBI), Homeland Security Investigation (HSI) och National Centre for Missing and Exploited Children (NCMEC) ut med en nationell varning i USA angående en ökning av brott mot barn och unga där de pressas på pengar för att inte få sina nakenbilder spridda. Fram till mitten av december 2022 hade det inkommit cirka 7 000 anmälningar till amerikansk polis där minderåriga utsatts för sexuell utpressning i ekonomiskt syfte. Dessa 7 000 anmälningar resulterade i cirka 3 000 brottsoffer. Av dessa brottsoffer var det fler än ett dussin som hade begått suicid. FBI beskriver fallen på samma sätt som C3P gör i sin rapport. De allra flesta av de som utsatts var pojkar mellan 14 och 17 år, men FBI intervjuade brottsoffer så unga som 10 år. Utöver ålder nämner FBI ingen ytterligare

information om vilka pojkar som utsatts för den här typen av brottslighet.¹¹

FBI uppger att brotten ökar drastiskt, men att det kan finnas ett stort mörkertal eftersom många brottsoffer inte vill eller vågar berätta. FBI ser att dessa brott sker på sociala medier, spelsidor eller chattsidor där barn och unga känner sig trygga och bekväma. På dessa sidor skapar förövarna falska konton där de låtsas vara flickor eller kvinnor för att sedan rikta in sig på pojkar.¹²

I en undersökning baserad på förövare som begått sexuell utpressning kunde fyra typer av förövare identifieras. En av dessa kategorier riktar in sig på pojkar eller unga män och har ett ekonomiskt motiv till utpressningen. Dessa förövare har kopplingar till internationellt organiserad brottslighet.¹³ Internationellt ser vi att allt fler rapporterar om en ökning av denna typ av förövare. Förövarna har i dessa fall kunnat spåras till internationellt organiserade ligor baserad i länder som Elfenbenskusten, Marocko, Filippinerna och Nigeria.¹⁴ I forskning finns även visst stöd för att förövare som tidigare ägnat sig åt romansbedrägerier kommit att ändra sitt tillvägagångssätt och använda sig av ekonomiskt motiverad sexuell utpressning.¹⁵ Romansbedrägerier är när en förövare inleder en kärleksrelation med någon i syfte att lura personen på pengar. En gemensam faktor mellan brottsligheten romansbedrägerier och ekonomiskt motiverad sexuell utpressning är tillvägagångssättet, där förövarna genom manipulation vinner

offrets förtroende innan de sedan går över till att utnyttja offret för ekonomisk vinning. För romansbedrägerier är även den internationella aspekten tydlig, då förövare och offer oftast befinner sig i olika länder.

Nakenbilderna som förövarna skickar till brottsoffret behöver inte vara nakenbilder på verkliga barn. Förövare kan använda sig av mer eller mindre tekniskt utvecklade verktyg som att manipulera bilder genom att sätta ihop ett barns ansikte på en naken kropp eller med hjälp av artificiell intelligens (AI). Med hjälp av AI har

förövare kunnat använda sig av vanliga bilder på offret för att generera om dem till sexualiserat material.¹⁶ Detta innebär ett skifte i tillvägagångssättet då förövare som använder sig av denna metod inte behöver vinna offrets förtroende för att erhålla bilder som i ett senare steg används för utpressning. I ECPAT Hotline, som är en anmälningssida dit allmänheten kan lämna tips om alla former av sexuell exploatering av barn, har vi kunnat se en ökning av förekomsten av AI-genererat material. Även i dessa fall har verkliga barn använts vid genererandet av bilderna.

⁹ Canadian Centre for Child Protection, An Analysis of Financial Sextortion Victim Posts Published on r/ Sextortion, 2022, s. 7.

¹⁰ Canadian Centre for Child Protection, An Analysis of Financial Sextortion Victim Posts Published on r/ Sextortion, 2022, s. 12.

¹¹ Federal Bureau of Investigation, FBI and Partners

Issue National Public Safety Alert on Financial Sextortion Schemes, Federal Bureau of Investigation, FBI and Partners Issue National Public Safety Alert on Financial Sextortion Schemes – FBI, 2022.

¹² Federal Bureau of Investigation, FBI and Partners Issue National Public Safety Alert on Financial Sextortion Schemes, Federal Bureau of Investigation, FBI and

Partners Issue National Public Safety Alert on Financial Sextortion Schemes – FBI, 2022.

¹³ R. L., O'Malley, & K., Holt, Cyber Sextortion: An Exploratory Analysis of Different Perpetrators Engaging in a Similar Crime. 2020.

¹⁴ Federal Bureau of Investigation, FBI and Partners Issue National Public Safety Alert on Financial

Sextortion Schemes, Federal Bureau of Investigation, FBI and Partners Issue National Public Safety Alert on Financial Sextortion Schemes – FBI, 2022 och European Union Agency for Law Enforcement Cooperation, Online Sexual Coercion and Extortion as a form of Crime Affecting Children – Law Enforcement

Perspective, 2017, s. 17.

¹⁵ Se t.ex. M., Whitty, The Scammers Persuasive Techniques Model: Development of a stage model to explain the online dating romance scam, 2013 & C., Cross, K., Holt, & R. L., O'Malley, "If U Don't Pay they will Share the Pics": Exploring Sextortion in the Context of Romance

Fraud, 2022.

¹⁶ Se Federal Bureau of Investigation, Malicious Actors Manipulating Photos and Videos to Create Explicit Content and Sextortion Schemes, Malicious Actors Manipulating Photos and Videos to Create Explicit Content and Sextortion Schemes (ic3.gov), 2023.

En sak som är tydlig i vår kontakt med pojkar i stödlinjen är att det ofta går fort från det att första kontakten initieras till att utpressningen börjar. Vi ser också att pojkarna före brottet hade en hög tilltro till den egna förmågan att bedöma profilen som "äkta" och att de sett risken att skicka naket material på sig själva som låg.

Sexuell utpressning av pojkar i ekonomiskt syfte

NÄR DET KOMMER TILL sexuell utpressning av pojkar har vi i vår stödlinje Ditt ECPAT kunnat se att det vanligaste motivet är ekonomisk vinst. Pojkarna som utsätts hotas med att nakenbilder eller filmer kommer spridas om pojken inte betalar förövaren. Sedan vår stödlinje startade år 2020 har vi haft kontakt med flera pojkar och unga män som har varit utsatta för ekonomiskt motiverad sexuell utpressning. Förutom ålder verkar det inte finnas några gemensamma nämnare mellan pojkar som utsätts. Detta tyder på att förövarna tar kontakt med många barn snarare än att söka upp barn som uppfattas som särskilt sårbara. Förövarnas tillvägagångssätt visar dock på en större samstämmighet än vad vi ser i andra sexualbrott mot barn på internet.

En sak som är tydlig i vår kontakt med pojkar i stödlinjen är att det ofta går fort från det att första kontakten initieras till att utpressningen börjar. Vi ser också att pojkarna före brottet hade en hög tilltro

till den egna förmågan att bedöma profilen som "äkta" och att de sett risken att skicka naket material på sig själva som låg. De verkar generellt vara mer risktagande än jämnåriga flickor som skickar liknande material. Pojkar anonymiserar sällan bilderna och skickar ofta bilder kort efter en första kontakt.

Vid en initial kontakt berättar pojkarna att de ofta krävs på en summa mellan ett tusen och tre tusen kronor. Om pojkarna betalar följer nya krav och vi har mött pojkar som har betalat tiotusentals kronor till förövarna. I de fall pojkarna uppger att de saknar möjlighet att betala den ursprungliga summan, förekommer det att förövarna sänker sina krav. Utifrån vad pojkarna berättar kan vi se att förövarna i många fall använder sig av internationella betalningsvägar och i de fall där vi vet vilket språk som kommunikationen sker på, är det ofta engelska. Det ger en indikation på att det inte rör sig om inhemska förövarna, vilket stämmer överens med internationella rapporter.

Sexuell utpressning av pojkar i ekonomiskt syfte

Nedan tidslinje är baserad på pojkars berättelser om hur det har gått till när de utsatts för sexuell utpressning i ekonomiskt syfte.

1 Första kontakten sker på en av de stora sociala medieplattformarna, vanligtvis Snapchat eller Instagram.

3 Konversationen sker på engelska.

5 Förövaren övertalar pojken till att flytta kommunikationen till en annan plattform.

7 Efter att ha skickat materialet börjar förövaren övertala pojken att skicka naket material av sig själv. Det beskrivs som att de ofta tjarar och pressar på hårt för att få dem att skicka även om pojkarna rent juridiskt skickar bilden frivilligt.

9 Betalningarna uppmanas ske via presentkort på exempelvis Amazon, via betalningstjänster som Paypal eller med kryptovaluta. Överföringen ska ofta ske mycket snabbt om bilderna inte ska spridas.

11 I de fall som pojken inte betalar – eller till slut inte kan betala mer – sprids bilderna ofta på det sätt som pojkarna hotats med.

2 Förövaren förefaller vara en flicka i ungefär samma ålder som pojken och har ett trovärdigt konto på sociala medieplattformen. Vi har även sett fall där förövaren och brottsoffret är av samma kön.

4 Förövaren framstår som sexuellt intresserad av pojken. Uppmuntrar till byte av ansiktsbilder.

6 Förövaren skickar tidigt naket material på en flicka, ung kvinna eller pojke som matchar bilderna på den sociala medieplattformen.

8 När pojken skickat det efterfrågade materialet meddelar förövaren direkt att de kommer att skicka det till pojkens kontakter på den plattform som förövaren initierade kontakten på, om pojken inte betalar en summa. Ofta bifogas screenshots på kontaktlistor för att förstärka hotet. I de fall pojken och förövaren är av samma kön och barnet inte har berättat för sin omgivning att han är homosexuell används även detta som påtryckning för att få barnet att betala.

10 I de fall pojken betalat den begärda summa kommer nya krav. Barnen krävs på tusentals kronor.

Sexuell utpressning av flickor i ekonomiskt syfte

FLERA FLICKOR har blivit utsatta för sexuell utpressning för ekonomiska syften. Flickorna är i åldrarna 13 till 17 år. Majoriteten av flickor som tar kontakt med Ditt ECPAT blir utpressade av andra skäl än ekonomiska. I flickornas fall vill förövaren ha mer och grövre sexuellt material eller sexuella möten. Flickor och kvinnor utsätts även i högre utsträckning för sexuell utpressning av tidigare partners, vars motiv bakom den sexuella utpressningen är en önskan om kontroll över den som utsätts.¹⁷ Andra motiv bakom den sexuella utpressningen kan vara hämnd, skvaller eller en önskan att få högre status bland andra killar.

De flickor som utsätts för sexuell utpressning i ekonomiskt syfte har i högre grad blivit utsatta av personer de kände innan. I våra kontakter med flickor har det exempelvis framkommit att de blivit kontaktade både på internet och utomhus av män som undrat om de vill jobba som modeller. Liksom pojkarna uppger flickorna att personerna som kontaktar dem ofta kommunicerar på engelska och är mycket övertygande. Flickorna erbjuds betalning i summor från ett par tusen upp till tiotusen per tillfälle. När flickorna tackat ja, fått ersättning och ska fotograferas framkommer det att kontaktpersonen har utlovat en eller flera förövare att utnyttja flickorna sexuellt och att övergreppet kommer dokumenteras. Bilderna kommer sedan säljas på internet via särskilda sajter. Flickorna får ofta stora belopp i ersättning som hundratusentals kronor och de flickor som gått med på att medverka behöver skriva på ett "kontrakt" med mannen/männen som de blivit kontaktade av.

I vår stödverksamhet berättar flickorna att när de väl kommer till själva inspelningen har det förekommit inslag av våld och tvång och visat sig

att det är flera manliga förövare som ska utnyttja flickan sexuellt vid samma tillfälle. Då flickorna uppger att de vill sluta blir de pressade av mannen/männen som kontaktat dem med hänvisning till kontraktet och att det skulle vara olagligt för flickorna att bryta det. Mannen/männen hotar även flickorna och flickornas familj med våld och att det finns personer i USA som kommer se till att hoten genomförs om flickorna skulle polisanmäla. Flickor som har utsatts för denna typ av övergrepp och sexuell utpressning är ofta rädda och vill inte anmäla till polisen dels på grund av rädsla för att hoten ska bli verklighet, dels för att de skäms för att har skrivit på modellkontraktet och inte vill att föräldrarna ska få kännedom.

Det förekommer även flickor som kontaktar oss för att de har blivit gruppvåldtagna av medlemmar i kriminella gäng, som sedan använt gruppvåldtäkten som påtryckning för att flickorna ska gömma narkotika eller utföra andra tjänster. Det är inte alltid helt tydligt vilken koppling förövarna faktiskt har till kriminella gäng och en påstådd association med ett kriminellt gäng används för att skrämja brottsoffer till tystnad. I de fall där narkotika förekommer är dock kopplingen tydlig. Påtryckningarna i dessa fall består ofta av hot om att nya övergrepp ska ske eller att det första övergreppet finns dokumenterat och kommer att spridas om flickorna vägrar. Dessa flickor uppger att de är rädda och inte vill polisanmäla på grund av rädsla för repressalier från det gäng som utpressar dem. Vi har även fått uppgifter från polisen att pojkar luras att skicka nakenbilder till flickor eller kvinnor som finns i gängmiljön och att bilderna sedan hotas att spridas för att förmå pojkarna att göra samma typ av tjänster åt gängen som de utsatta flickorna.

De flickor som utsatts för sexuell utpressning i ekonomiskt syfte har i högre grad blivit utsatta av personer de kände innan.

"DÄR TOG 'HON' EN SCREEN OCH ALLT BÖRJADE"

¹⁷ R. L., O'Malley, & K., Holt, Cyber Sextortion: An Exploratory Analysis of Different Perpetrators Engaging in a Similar Crime, 2020.

Jämförelse mellan pojkars och flickors utsatthet

Genom våra kontakter med barn kan vi se att sexuell utpressning av pojkar och flickor har vissa likheter. Exempelvis att barnen kontaktas av en person som utger sig för att vara någon annan än hen är och att förövaren använder sig av övergreppsmaterial eller sexualiserat material på barnet för att få ekonomisk vinning.

Vi ser även att skammen innebär en hög tröskel för barnen som hindrar dem från att berätta eller söka stöd.

EN SKILLNAD MELLAN pojkars och flickors utsatthet när det kommer till sexuell utpressning för ekonomiska syften ligger i var den ekonomiska vinsten sker. I pojkarnas fall är det barnen som själva betalar pengar till utpressaren för att försöka förhindra att nakenbilder på dem sprids till föräldrar, eventuell partner, vänner och klasskamrater. I flickornas fall är det ofta fysiska övergrepp som dokumenteras och sedan säljs vidare till andra. Trots att förövaren själv kan sakna ett eget sexuell intresse för

övergreppsmaterial på flickorna drivs personen av att andra har ett sådant intresse och är redo att betala för att ta del av det. De utsatta flickorna kan också hotas med att materialet ska spridas men detta sker då inte för att pressa dem på pengar utan att få dem att delta i nya övergrepp som dokumenteras och säljs vidare. I både flickornas och pojkarnas fall har de blivit utsatta för ett sexualbrott som på olika sätt finns dokumenterat och nu används som vapen för att hota barnet. I flickornas fall använder

utpressarna även hot om våld mot dem eller deras närstående för att tvinga fram mer material och/eller försäkra sig om att de inte berättar vad de har utsatts för. Vi har sett att om pojkarna inte lyder utpressarnas krav kan hoten bli verklighet, något som inte kommit till vår kännedom i flickornas fall. I några fall verkar även materialet på pojkarna säljas vidare och nå en bredare spridning på internet än pojkarnas eget nätverk vilket också innebär en risk för att dessa pojkar utsätts för nya brott.

I vissa av kontakterna framkommer det även att det kan finnas kopplingar till organiserad brottslighet i Sverige eller internationellt. Vi ser även att skammen innebär en hög tröskel för barnen som hindrar dem från att berätta eller söka stöd. Utpressarna manipulerar barnen till att känna sig delaktiga i utsattheten och det adderar ytterligare ett lager av skam och skuld. Det är ofta ännu svårare att få barnet att bryta dessa negativa föreställningar då de varit utsatta för sexuell utpressning i ekonomiska syften än vid andra sexualbrott på internet.

Barnens röster

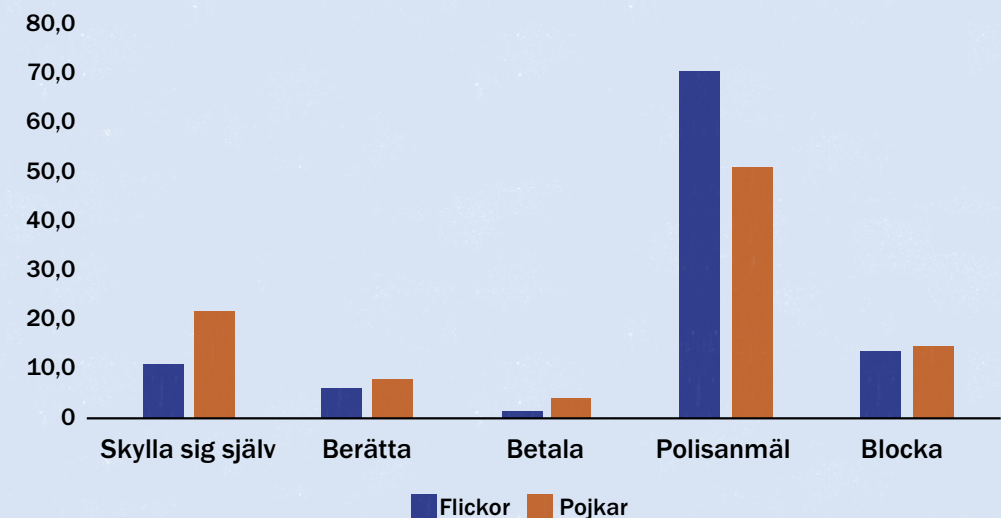
EN STOR MAJORITET av barn som vi möter i vår verksamhet som utsatts för sexuell utpressning i ekonomiskt syfte utgörs av pojkar. För att få en inblick i pojkars utsatthet valde vi 2022 att skapa en vinjett på detta tema i vår årliga undersökning "Nude på Nätet". Vinjetten bestod av en kort anonymiserad berättelse som var inspirerad av de kontakter som vi haft med barn om sexuell utpressning i ekonomiskt syfte. Syftet med vinjetten var dels att veta hur många barn i undersökningen som upplevt liknande situationer, dels att ta reda på vilka attityder barnen hade till brottsligheten. Vi ville även veta vilka strategier barnen skulle föreslå och få mer kunskap om brottsutsattheten via eventuella fritextsvar. Barnen, som är i åldrarna 13 till 17 år, fick sedan svara om de hade erfarenhet av någonting som påminde om berättelsen i vinjetten. Nedan presenteras vinjetten med svarsalternativ från undersökningen.

Isak är 16 år och en kväll lägger en tjej till honom på Snap (Snapchat). De börjar skriva med varandra och hon verkar trevlig. Hon frågar vad Isak heter och om hon kan få en bild av hans ansikte. Efter en stund frågar hon också om han kunde skicka nudes. Isak tycker att det låter lite spännande, eftersom det är en tjej. Isak har inte tid, men svarar kanske. Hon skickar en nude på sig själv och frågar igen ett antal gånger och till slut skickar han en bild. Hon ger Isak en komplimang och ber honom skicka mer. Han gör det. Plötsligt blir hon hotfull. Det visar sig att hon sparar allt Isak skickat och det hade han inte fått några som helst notiser om. Hon skickar dem till honom och det värsta är att han har samma kläder på ansiktsbilden som på en nakenbild. Hon säger att hon ska skicka dem till alla på hans kontaktlista om han inte betalar henne 3000 kronor.

- 1** Jag tycker han får skylla sig själv som inte fattade att det är något skumt om en okänd tjej addar honom och skickar nakenbild direkt.
- 2** Jag tycker det är en hemsk situation och han måste berätta för alla vad som hänt. Pinsamt, men inte mycket att göra åt.
- 3** Jag tycker att om han har pengarna är det kanske bäst att betala. Han har i alla fall lärt sig något för framtiden.
- 4** Jag tycker han måste polisanmäla. Bilden kanske sprids, men det är ändå det bästa han kan göra.
- 5** Jag tror bara det är ett tomt hot. Blocka och hoppas på det bästa.

Utpressad

OM VI TITTAR PÅ HUR barnen svarar är det vanligaste svaret att Isak bör polisanmäla händelsen även om detta innebär en risk för att bilden sprids. Sju av tio flickor anser att det är det bästa alternativet i jämförelse med varannan pojke. Det näst vanligaste svaret bland pojkar, drygt en av fem, är att Isak får skylla sig själv för att inte ha förstått att det var någonting konstigt i kontakten. Mindre än en av tio flickor anser samma sak. Drygt var tionde pojke och flicka anser att Isak borde blocka kontakten och hoppas på det bästa. Få barn anser att Isak bör berätta för andra vad han utsatts för och ännu färre tycker att han borde betala utpressaren.

Det som sticker ut i jämförelse med liknande berättelser där flickor utpressas för nakenbilder eller sex är att fler pojkar anser att Isak får skylla sig själv än vad flickor får i liknande berättelser. I fritextsvaren blir det också tydligt att många av barnen – både pojkar och flickor – visserligen kan svara att Isak borde polisanmäla, blocka eller berätta, men att han samtidigt själv bär en del av ansvaret för att han har blivit utsatt. Det främsta skälet barnen uppgav är att Isak borde ha blivit

misstänksam när en flicka tar initiativet till att dela nakenbilder kort efter att kontakt etablerades.

"Om jag var i situationen skulle jag nog känna lite att jag får skylla mig själv då jag bara snapat med personen en kort stund. Man kan kanske vänta och se vad de är för person man har o göra med. Så lite får nog Isak skylla sig själv. Jag skulle dock inte betala hon har fortfarande kvar bilderna och kan då kräva mer. Bättre att bara ta det skämmiga och berätta så som det är, i slutändan är de hon som ser dum ut när alla hört historien bakom!" (Flicka, 17 år)

Som vi ser i citatet nedan lägger barnen skuld på brottsoffret genom att konstatera att om han inte hade skickat bilder hade inget hänt honom.

"Om en random tjej lägger till dig och snabbt vill byta bilder tycker jag det hade varit väldigt skumt. Om man hade pratat ett längre tag och då börjat byta bilder hade det varit mindre konstigt men jag tycker det borde polisanmälas men sen också får han fatta att man inte ska skicka privata bilder till främlingar hur som helst. Han är offret i detta men behövde inte vara" (Pojke, 16 år)

Det är även tydligt att många barn upplever att det är meningslöst att betala utpressaren, eftersom det saknas garantier för att nakenbilden faktiskt raderas. I citatet nedan ser vi att flickan tror att utpressaren är en jämnårig flicka och att det inte rör organiserad brottslighet.

"Man kan ju också betala 3000 om man vill men hon kan ta pengarna och också sprida nudes ändå, så de bästa alternativen är att blocka. Man ska också inte tro på alla tjejer som man pratar med. Aldrig. De kan vara de värsta människorna som finns." (Flicka, 15 år)

I flera svar framkommer också att det finns en ovilja att blanda in vuxenvärlden i situationer som handlar om barns nakenbilder. Detta kan ibland innebära att brott går oanmälda trots att barnen egentligen inser att det inte är en bra strategi.

"Det bästa man kan göra är att polisanmäla egentligen men själv hade jag inte velat att någon skulle få se bilderna, speciellt inte en vuxen."

(FLICKA, 16 ÅR)

I vissa fall söker barnen stöd hos vuxenvärlden först efter att de har försökt lösa situationen själva.

"Vi försökte först lösa det utan att dra in vuxna eller polis när det inte gick pratade vi direkt med polisen." (Pojke, 17 år)

I fritextsvaren är några barn tydliga med att ett barn som blivit utsatt för ett brott aldrig är den som ska bära skammen eller skulden.

"Hmmm. Det är bara så att jag inte skulle bry mig så mycket om bilderna sprids. Jag tror på att vara ärlig och inte skämmas över att blivit utsatt över ett brott gör det knappast skämmigt eller förnedrande." (Pojke, 16 år)

Andra barn, speciellt flickor, är också tydliga med att det är förövaren som ska skämmas. Vi kan även konstatera i citatet nedan att barn inte gör kopplingen till organiserad brottslighet.

"Finns inte mycket å säga. Man ska aldrig skämmas om ens bilder sprids. Visst man ska tänka en gång extra om man verkligen känner sig bekväm att skicka till denna person. Å om du gör de å personen sprider är den han/hon som ska skämmas." (Flicka, 15 år)

Barn med egna erfarenheter

I ANSLUTNING TILL VINJETTEN fanns också en fråga om barnen upplevt en situation som påminde om den som beskrevs. Här svarar 20 procent av flickorna och 12 procent av pojkarna att de har upplevt en liknande situation. Det är svårt att veta hur barnen tolkat frågan, men utifrån fritextsvaren verkar flickorna räkna de situationer där de inte pressas på pengar utan framförallt på att skicka mer naken material eller för att möta utpressaren som utsätter dem för fler och grövre övergrepp som dokumenteras. Pojkarna räknar också in situationer där de upplevt en kontakt som påminner om situationen i vinjetten, men där de valt att inte skicka en nakenbild. Siffrorna ska alltså tolkas försiktigt när vi skattar antalet barn som utsatts för sexuell utpressning i ekonomiskt syfte, men det ger en fingervisning om att många barn riskerar att utsättas.

Ett fåtal av de utsatta pojkarna beskriver kort vad som hände då de skickade bilden. Dessa visar att tjat och att utmana självbilden hos pojkarna

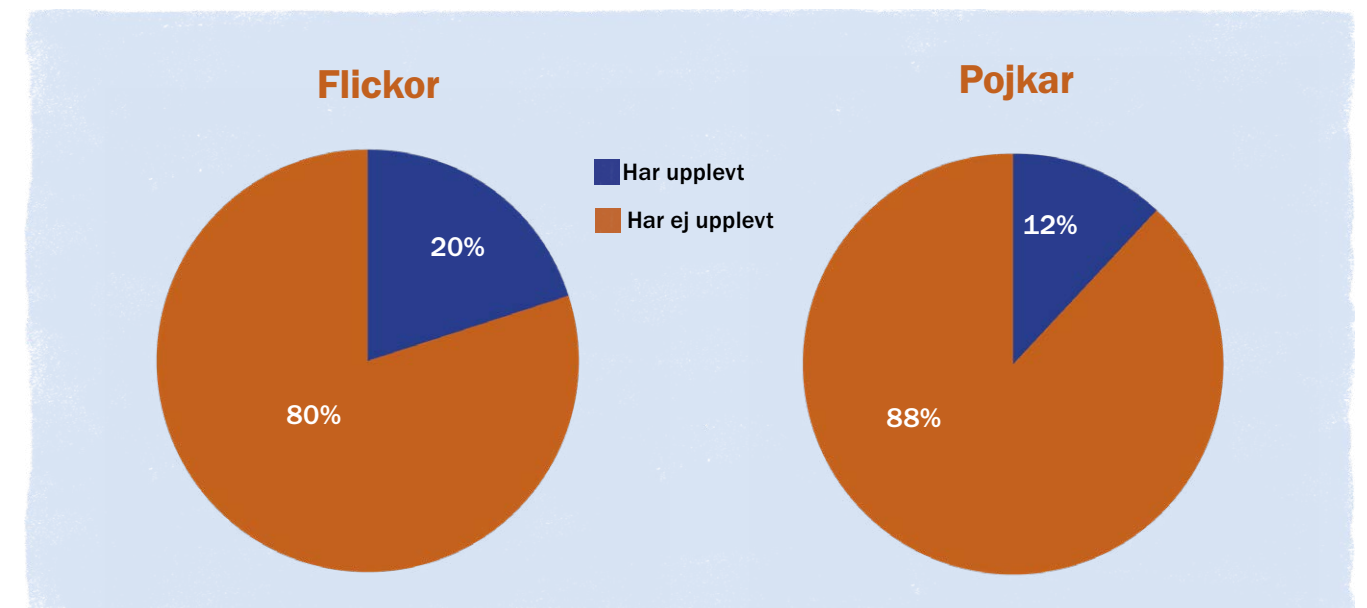
om hur en riktig man ska vara är strategier som utpressaren använder för att få tillgång till material.

"Att ett fakekonto la till mig och bad om nudes. 'Hon' fortsatte att tjata tills ja blev helt tokig och skicka en bild. Då tog 'hon' screen och allt börja" (Pojke, 15 år)

Det är viktigt att komma ihåg att utpressarna enligt barnen som kontaktat vår stödlinje är mycket skickliga på att bygga profiler som verkar trovärdiga och agera på ett sätt som skapar förtroende hos pojkarna. Pojkarna har i de flesta fall vidtagit flera åtgärder för att försöka skydda sig mot att bli utsatta för brott.

"Den här 'tjejen' ville att jag skulle skicka nakenbilder för att bevisa att jag var en man."

(POJKE, 16 ÅR)

Konsekvenserna för barn som utsätts

POJKARNA VI MÖTER i vår stömlinje kontaktar oss ofta i en akut fas – antingen då de pressas på pengar eller då bilderna börjat spridas. Det är vanligt att de också anser att de själva bär skulden till att de blir utsatta. De är ofta övertygade om att omgivningen kommer att skuldbelägga dem för att ha skickat en nakenbild snarare än att se dem som brottsoffer. I de fall som de har en partner är de rädda att det kommer att innebära slutet för förhållandet om de skickat nakenbilder till någon de trodde var en annan flicka eller kvinna - oavsett om de har utsatts för ett brott eller inte. De är också ofta oroliga för att deras föräldrar ska bli besvikna på dem för att de skickat nakenbilder till någon och dessutom låtit sig luras. För barn som identifierar sig som HBTQ kan en försvårande omständighet vara att de inte än har kommit ut för sina föräldrar och därför inte vågar berätta om det som hänt. Det leder ofta till att de betalar, försöker beveka utpressaren eller försöker skapa en trovärdig lögn för hur bilden spreds utan att erkänna att de skickade den till någon de inte kände. En pojke konstaterar i ett fritextsvar i enkäten att det är svårt att hålla fast vid rationella strategier då man upplever ett akut hot.

Sammantaget ser vi att barn som utsätts för sexuell utpressning i ekonomiskt syfte påverkas på olika sätt. Bland de barn som kontaktar oss för att deras bilder blivit spridda kan vi se att många drabbas av en eller flera av följande konsekvenser.

- **Relationer till vänner, familj och/ eller partner påverkas negativt**
- **Känsla av skam och självmord**
- **Hot om självmord**
- **Slutar att gå till skolan**
- **Psykisk ohälsa**
- **Ekonomisk förlust**

När det kommer till ekonomisk förlust kan det till exempel leda till att barn på olika sätt tvingas låna pengar för att kunna betala utpressaren. Det förekommer även att barns nakenbilder sprids trots att de gjort en eller flera betalningar till förövaren. Barnen som kontaktar oss mår mycket dåligt och är under en extrem press från utpressaren. Eftersom hoten och pressen sker över nätet finns det liten eller ingen möjlighet för barnet att freda sig mot förövaren och det är svårt för barnet att hitta en väg ut ur situationen. Flera barn uttrycker tankar om att ta sitt liv och vi ser i internationell rapportering¹⁸ att det även har skett.

”Det är vanligare än vad man tror, men människor sätts för så mycket press under dessa situationer. Personligen har jag aldrig varit med om något liknande därför kan jag inte säga till 100% vad man ska göra eller hur jag skulle reagerat ifall jag hamnade i en sådan diskussion.”

(POJKE, 17 ÅR)

¹⁸ Se t.ex. Federal Bureau of Investigation, FBI and Partners Issue National Public Safety Alert on Financial Sextortion Schemes, Federal Bureau of Investigation, FBI and Partners Issue National Public Safety Alert on Financial Sextortion Schemes – FBI, 2022.

Plattformarnas ansvar

NÄR DET KOMMER TILL sexuell utpressning av barn i ekonomiskt syfte ser vi genom våra kontakter med barn att en gemensam faktor oaktat kön på offret, är att utpressningen i en överväldigande majoritet av fallen sker på internet och ofta börjar på de stora sociala medieplattformarna som Instagram och Snapchat. Dessa plattformars tjänster är riktade till barn och unga över 13 år och plattformarna är ansvariga för att säkerställa att barn inte utsätts för brott när de använder deras tjänster. Vi har därför kontaktat Discord, Snapchat, Meta och TikTok för att få veta hur de arbetar mot sexuell utpressning i ekonomiskt syfte. En plattform har besvarat våra frågor.

Plattformen meddelar att de arbetar på olika sätt för att identifiera beteenden hos sina användare för att upptäcka om tjänsten missbrukas. De har tagit fram rapporteringsfunktioner som brottsoffret kan använda för att komma i kontakt med plattformen som sen rapporteras vidare till polis eller annan relevant aktör. Plattformens

säkerhetsåtgärder och informationen kring säkerhet riktar sig brett mot olämpligt beteende på plattformen. Det finns dock inte tydlig information på plattformens hemsida om hur barn ska skydda sig mot förövare som kontaktar dem med avsikt att sexuellt utpressa dem i ekonomiskt syfte.

När det kommer till sexuell utpressning av barn i ekonomiskt syfte ser vi genom våra kontakter med barn att en gemensam faktor oaktat kön på offret, är att utpressningen i en överväldigande majoritet av fallen sker på internet och ofta börjar på de stora sociala medieplattformarna som Instagram och Snapchat.

Finansinstitutens ansvar

VAD GÄLLER SEXUELL utpressning av barn i ekonomiskt syfte är den ekonomiska faktorn framträdande, vilket innebär att det måste ske en transaktion mellan brottsoffret och förövaren. Trots att typfallet av förövare som identifieras har koppling till internationellt organiserad brottslighet,¹⁹ går det inte att utesluta att förövare som har kopplingar till nationellt organiserad brottslighet förekommer. Betalningsätten i de fall det rör en inhemsk förövare kan därför antas kunna knytas till ett svenskt finansinstitut, till exempel en svensk bank.

ECPAT driver sedan år 2007 en finanskoalition tillsammans med ett tjugotal finansinstitut och polisen. Syftet med koalitionen är att tillsammans med medlemmarna bidra till att försvåra och förhindra betalningar för övergreppsmaterial. När vi vänder oss till medlemmarna väljer två av de fjorton tillfrågade att besvara våra frågor. De som har svarat har kommit i kontakt med brottsligheten på olika sätt och menar att det är svårt att upptäcka barn som utsätts för brott av förövare som inte är inhemska.

Två banker nämner att det finns åtgärder som kan bidra till att upptäcka brott mot barn. Till exempel kan redan befintlig teknologi för att upptäcka avvikelsemönster i kundernas transaktioner användas. Dessutom kan personal som arbetar med att utreda penningtvätt eller finansiering av terrorism vidareutbildas för att kunna upptäcka denna typ av brottslighet. Ingen av bankerna som meddelar att de har

kommit i kontakt med brottsligheten har lättillgänglig information på sina hemsidor direkt riktad till barn om hur de kan skydda sig ifall någon försöker utpressa dem på pengar. Den information som finns tillgänglig rör främst andra typer av bedrägerier eller annan brottslighet såsom penningtvätt.

¹⁹ Se t.ex. Federal Bureau of Investigation, FBI and Partners Issue National Public Safety Alert on Financial Sextortion Schemes, Federal Bureau of Investigation, FBI and Partners Issue National Public Safety Alert on Financial Sextortion Schemes – FBI, 2022 och European Union Agency for Law Enforcement Cooperation, Online Sexual Coercion and Extortion as a form of Crime Affecting Children – Law Enforcement Perspective, 2017, s. 17.

Analys

MYCKET TYDER PÅ att sexuell utpressning i ekonomiskt syfte av framförallt pojkar ökar snabbt och att brottsoffren blir allt yngre. Det är även tydligt att förövarna anpassar och ändrar sitt tillvägagångssätt snabbt för att försvåra för barnen att hitta fungerande skyddsstrategier. Vuxenvärlden behöver lyssna på barn och förstå vad som sker i deras digitala värld och på så sätt identifiera nya hot och erbjuda barnen stöd om något inträffar. Det är viktigt att vara tydlig med var skulden hör hemma, det vill säga aldrig hos det utsatta barnet.

Vi behöver även inse att hotet innebär att internationellt organiserad brottslighet har hittat en ny källa till inkomst där de riktar in sig på brottslighet mot barn och unga.

Vi behöver även inse att hotet innebär att internationellt organiserad brottslighet har hittat en ny källa till inkomst hos barn och unga. Barnen berättar att förövarna ofta är mycket skickliga i att bygga förtroende och få dem att passera gränser de inte trodde var möjliga. När förövaren fått materialet möts barnen av hot, manipulation och övertalning, ofta under

stark tidspress, för att möta utpressarens krav. Förövare är väl medvetna om barns rädsla att berätta om sin utsatthet och de utnyttjar den till fullo. De är också medvetna om att barnet är i en ålder där det kan vara svårt att prata med vuxenvärlden om sexuella relationer – långvariga eller kortvariga på nätet. Det är också viktigt att vuxenvärlden och samhället inte lägger över ansvaret att hantera denna brottslighet på barnet eller beskyller barnet för att ha låtit sig manipuleras.

Den snabba ökningen av sexuell utpressning i ekonomiskt syfte mot pojkar är akut att åtgärda. De stora sociala medieplattformarna är ofta platsen där brottet initieras och därför ligger ett särskilt ansvar på dem. Det är inte rimligt att ett företag som bjuder in barn inte förmår skydda dem från en brottslighet som utnyttjar plattformarnas egna funktioner för att hitta, hota och utpressa. Plattformarna måste vara tydliga med hur de ska bemöta problemet. Ett särskilt ansvar ligger även på de finansiella institutionerna som möjliggör transaktioner från systematisk brottslig verksamhet riktad mot barn. Det måste skapas möjligheter att följa dessa transaktioner och ställa förövarna till svars. I den digitala värld vi skapat för barnen måste vi på allvar fråga oss om det är rimligt att de i så hög utsträckning saknar såväl skydd som möjlighet till upprättelse när de utsätts för brott.

Det är också hög tid att vuxenvärlden tar itu med de normer som gör att vi bemöter pojkar på ett annat vis än flickor när de utsätts för ett brott. I ECPATs kontakter med barn ser vi att pojkarna upplever risken med att skicka nakenbilder till en

I den digitala värld vi skapat för barnen måste vi på allvar fråga oss om det är rimligt att de i så hög utsträckning saknar så väl skydd och möjlighet till upprättelse då de utsätts för brott.

ny kontakt som låg. Det är rimligt att anta att det delvis beror på att pojkar sällan uppfattas som utsatta i sexuella kontakter med flickor eller kvinnor. I en tidigare rapport har vi kunnat konstatera att det även finns en norm bland många pojkar att de ska vara pådrivande, initiativtagande i sexuella interaktioner och ha kontroll på nätet vilket gör det mer sannolikt att de inte tror att de kan utsättas för brott. Normen kan även leda till att pojkar som utsätts riskerar att dömas hårdare av omgivningen och att de ses som delaktiga i de brott de utsätts för. Vi vet att föräldrar ofta oroar sig mer för att flickor ska utsättas och upplever det svårare att prata med pojkar om risker både på och utanför internet. Vid sidan av att samtala med pojkarna om risker måste vi våga diskutera de normer som gör att pojkar riskerar att utsättas men också hindrar dem från att söka stöd hos vuxenvärlden. På sikt skulle det kunna innebära att de vågade anmäla och söka stöd utan rädsla.

Vi vet att föräldrar ofta oroar sig mer för att flickor ska utsättas och upplever det svårare att prata med pojkar om risker både på och utanför internet. Vid sidan av att samtala med pojkarna om risker måste vi våga diskutera de normer som gör att pojkar riskerar att utsättas men också hindrar dem från att söka stöd hos vuxenvärlden.

ECPAT kräver

Inför ett kunskapslyft om sexuell utpressning av pojkar i ekonomiskt syfte

Sexuell utpressning av pojkar i ekonomiskt syfte drabbar oftast pojkar i tidiga tonåren. Tonåren är en tid då barn utforskar sin sexualitet och en stor del av barns sexuella utforskande idag har flyttat ut på nätet. Denna förändring upplevs i huvudsak som positiv av barnen själva, men den medför nya risker. De flesta barn har, i avsaknad av vuxnas kunskap om det nya sättet att ha sexuella relationer på nätet, utvecklat strategier för att skydda sig själva mot att utsättas för sexualbrott. Vi har i den här rapporten sett att de flesta av brottsoffren har försökt att skydda sig men att förövaren på ett trovärdigt sätt har utgett sig för att vara en jämnårig kontakt. Normer om manlighet leder till att pojkar känner sig pressade att skicka bilder. Skam och skuldbeläggande av pojkars sexualitet gör det svårt för barnet att be om hjälp när utpressaren hotar att sprida nakenbilder till barnets kontakter. I den nya digitala värld vi vuxna har skapat för barnen och bjudit in dem till måste vi på allvar fråga oss om det är rimligt att de i så hög

utsträckning saknar så väl skydd och möjlighet till upprättelse då de utsätts för brott. På politisk nivå krävs att det införs ett kunskapslyft där viktiga samhällsaktörer som skola, socialtjänst, rättsväsende och civilsamhälle arbetar tillsammans för att öka kunskapen och säkerställa att de åtgärder som vidtas på ett effektivt sätt skyddar pojkarna från denna typ av brottslighet. Det arbetet måste resurssättas och resurser måste också avsättas för forskning om sexuell utpressning av pojkar i ekonomiskt syfte.

Tjänster som riktar sig till barn måste vara säkra för barn

Det är inte acceptabelt att företag som erbjuder barn tjänster inte förmår skydda dem och motverka den brottslighet som barnen utsätts för. Sociala medieplattformarnas tjänster missbrukas för att skapa fejkade konton för att hitta, hota och utpressa barn i stor utsträckning. Här måste plattformarna tydligt informera barn och unga som använder deras tjänster om att brottsligheten förekommer på deras plattformar, tillvägagångssättet som vanligtvis används av förövarna samt hur de på ett enkelt sätt kan anmäla

förövaren. Plattformarna måste även arbeta förebyggande och förhindra att det är möjligt att skapa fejkade konton som på kort tid kontakter ett flertal barn i sexuellt syfte och agera för att spärra kontot innan nakenbilder på barnet sprids till barnets kontakter. Här krävs lagstiftning på EU-nivå som tydliggör och skärper internetföretagens ansvar att förebygga och bekämpa sexuella övergrepp mot barn. Den utveckling vi ser på EU-nivå vad gäller internetföretags ansvar för olagligt innehåll på sina tjänster är steg i rätt riktning. De frivilliga åtgärder som flera plattformar hittills vidtagit för att stoppa spridning av övergreppsmaterial är viktiga men inte tillräckliga, för att stoppa spridningen krävs det att alla internetföretag vars tjänster kan missbrukas för att begå sexuella övergrepp mot barn tar sitt ansvar.

Ett särskilt ansvar ligger också på de finansiella institutioner som är skyldiga enligt lag att upptäcka förövare som utsätter barn för brott genom att övervaka transaktioner enligt kända tillvägagångssätt. När det gäller den här typen av systematisk ekonomisk brottslighet finns det indikatorer som är gemensamt för de fall vi känner till som exempelvis att brottsligheten är riktad mot pojkar i en särskild ålder och omfattar tiotusentals kronor.

Det krävs samverkan för att stoppa sexuell utpressning av barn i ekonomiskt syfte

För att förebygga och stoppa sexuell utpressning av barn i ekonomiskt syfte krävs ett holistiskt arbetssätt och att

Barn som utsatts för sexualbrott på nätet polisanmäler vid upprepade tillfällen och ser hur anmälan oftast läggs ned och till sist ger de upp.

samtliga relevanta aktörer på alla nivåer samverkar. ECPAT Sveriges koalitioner är ett exempel på hur civilsamhälle, polis och näringsliv kan samverka för att förebygga och bekämpa sexuell exploatering av barn. Utan samverkan får vi inte tillräcklig kunskap om fenomenet sexuell utpressning av barn i ekonomiskt syfte och vi kan inte heller utveckla de verktyg som krävs för att motverka det. Det är yttersta vikt att alla inblandade prioriterar och

resurssätter samverkansarbetet så att det kan göra skillnad på riktigt för alla barn och unga. Det är även angeläget att samtliga aktörer informerar barn, och deras vårdnadshavare, om sexuell utpressning av pojkar i ekonomiskt syfte.

Prioritera utredningar som rör sexualbrott mot barn

Samhället måste prioritera sexualbrott mot barn såväl på som utanför nätet.

Barn som utsatts för sexualbrott på nätet polisanmäler vid upprepade tillfällen och ser hur anmälan oftast läggs ned och till sist ger de upp. De barn vars erfarenheter vi tar del av via stödlinjen Ditt ECPAT och vår enkätundersökning "Nude på nätet" är samstämmiga i att de upplever att samhället inte prioriterar deras utsatthet. Polisen måste ha tillräckliga resurser för att denna allvarliga brottslighet ska utredas och bevisas. Pojkarna som utsätts för sexuell utpressning i ekonomiskt syfte polisanmäler i låg utsträckning. De vet om att dessa brott inte prioriteras. Bilderna fortsätter spridas på nätet oberoende av om pojken betalat utpressaren eller inte.

Normer om manlighet leder till att pojkar känner sig pressade att skicka bilder, skam och skuldbeläggande av pojkars sexualitet gör det svårt för barnet att be om hjälp när utpressaren hotar att sprida nakenbilder till barnets kontakter.

Referenser:

BBC, *Teenager's death sparks cyber blackmailing probe*, 2013, <https://www.bbc.com/news/uk-scotland-edinburgh-east-fife-23712000>

Canadian Centre for Child Protection, *An Analysis of Financial Sextortion Victim Posts Published on r/Sextortion*, 2022

C. Cross, K. Holt & R. Liggett O'Malley, *"If U Don't Pay they will Share the Pics": Exploring Sextortion in the Context of Romance Fraud*, 2022

ECPAT Sverige, *"Tjejer måste sluta skicka bilder" – En rapport om*

pojkar, nakenbilder, relationer och åldersskillnader, 2021

European Union Agency for Law Enforcement Cooperation, *Online Sexual Coercion and Extortion as a form of Crime Affecting Children – Law Enforcement Perspective*, 2017

Federal Bureau of Investigation, *FBI and Partners Issue National Public Safety Alert on Financial Sextortion Schemes*, Federal Bureau of Investigation, [FBI and Partners Issue National Public Safety Alert on Financial Sextortion Schemes – FBI](#), 2022

Federal Bureau of Investigation, *Malicious Actors Manipulating Photos and Videos to Create Explicit Content and Sextortion Schemes*, [Malicious Actors Manipulating Photos and Videos to Create Explicit Content and Sextortion Schemes \(ic3.gov\)](#), 2023

J. Wolak, J.D., D. Finkelhor Ph.D., W. Walsh Ph.D., and L. Treitman, *Sextortion of Minors: Characteristics and Dynamics*, 2017

J. W., Patchin & S., Hinduja, *Sextortion Among Adolescents: Results from a National Survey of U.S. Youth*, 2018

M., Whitty, *The Scammers Persuasive Techniques Model: Development of a stage model to explain the online dating romance scam*, 2013

R. L., O'Malley & K., Holt, *Cyber Sextortion: An Exploratory Analysis of Different Perpetrators Engaging in a Similar Crime*, 2020

[Reddit.com/r/Sextortion](https://www.reddit.com/r/Sextortion)

@ECPATSverige

+46 (0)8 598 920 00
info@ecpat.se

www.ecpat.se
www.ecpat.se/hotline
www.dittecpat.se

Bankgiro: 903-4349

